

djevojačkih škola. Mihajlo Jović, predsjednik Udruženja Jugoslavenskoga učiteljstva, Jelije Kempf, školski nadzornik, Ljudevit Dvorniković, prof. učiteljske škole u Sarajevu, Mihajlo Stanojević, urednik Učitelja u Beogradu, Milka Pogačić, ravnateljica više djevojačke škole, dr. Jure Turić, prof. više pedagoške škole u Zagrebu, Janko Leskovic, školski nadzornik, dr. Tugomir Alaupović, povjerenik za prosvjeto i vjeru u Zagrebu, Vladimir Nazor, prof. učiteljske škole, dr. Paja Radosavljević, prof. univerziteta u New-Yorku, dr. Stjepan Bosanac, zem. školski nadzornik za srednje škole i dr. Dane Trbojević, ravnatelj II. ženske realne gimnazije u Zagrebu. Za prave članove Zbora izabrani su dosadašnji članovi dopisnici Danijel Bator, prof. učiteljske škole u Osijeku, Orga Brigljević, prof. učiteljske škole u Petrinji, Risto Ognjanović, prof. učiteljske škole u Skoplju, Josipa Radošević, učiteljica u Zagrebu i Vjekoslav Dominiković, ravnatelj gradj. škole u Zagrebu. Novi članovi dopisnici postali su Rudolfo Franjin Madjer, Milić Majstorović, Radoša Stefanović i Pavel Flerić.

U svečanoj sjednici, koja je održana nakon glavne skupštine, ocrtao je u vrlo lijepem govoru predsjednik dr. Sigismund Čajkovic pedesetogodišnji rad „Hrv. ped. knjiž. Zbora“. Naravno je istaknuo one ideje, koje su kroz pedeset godina vodile rad toga društva i istakao ljude, koji su te zamisli provodili u život. Društveni tajnik osvrnuo se na književni rad zborov, pa je karakterizirao pojedine faze u njegovu pedesetogodišnjem razvitku. Na završetku skupštine pozdravio je Zborom nastojanja dr. Tugomir Alaupović, povjerenik za prosvjeto i vjeru.

Zakon o draginjskih dokladah in učiteljstvo ob severni državni meji.

Ljubljanski dopisni urad je poročal, da je bil sprejet zakon o draginjskih dokladah državnim uradnikom.

Učiteljstvo dravske in mežiške doline pa mora odločno protestirati radi atentata, ki se je izvršil nad omenjenim učiteljstvom iz teh okrajev potom členu I. te odredbe, s katerim se je uvrstilo vse učiteljstvo kakor tudi ostalo uradništvo iz mežiške in dravske doline v V. draginjski razred, tako da bo prejelo to uradništvo najmanjše draginjske doklade.

Vedno in vedno so apelirali na našo zavednost in poštenost — tako javnost, oblast in tudi sam poverjenik za uk in bogočastje — učiteljstvo ob meji delaj v šoli, delaj izven šole, organiziraj, delaj na prosvetnem polju — to je tvoja dolžnost do naroda, do države, do naraščaja in do samega sebe.

Res potrebno je bilo tu in tam med uradništvom še navduševalnih besed — v mežiško dolino k sreči ni prišel nihče — ker je pač vse vedelo, da v mežiški dolini kakor tudi v dravski, je elit trupa, so izvežbani narodni in prosvetni propagatorji, ki so že tako daleč, da je treba precej časa, da je mogoče pregledati in oceniti njih delo na vsakem polju izven šole.

Ne morem se pa ubraniti utisa, posebno ker je „Slov. Narod“ kot debelo tiskano poročal, da je poslanec Reisner oskrbel, da je bilo uradništvo nekaterih mest in trgov v Sloveniji uvrščeno v tretji in četrti draginjski razred — da se je s tem hotelo pridobiti naklonjenost uradništva omenjenih mest in trgov. Gotovo se je izvršila ta razdelitev v višje razrede šole po pritiskanju kljuk, v drugem kraju pa z ugotovitvijo, da dajo ome-

di, ki se ukvarjajo z življenjem in z dejstvi, katera jih obdajajo, ter si znajo v različnih položajih življenja pomagati. O načinu tega vzgojnopoučnega dela je skoraj odveč govoriti, ker je v prvi vrsti odvisen od učiteljeve osebnosti in njegove dobre volje.

Pomotoma mislimo, da je samo vzgojitelj po šolah in zavodih treba znati dušeslovja in vzgoje, a naše matere kot najvažnejše vzgojevateljske naroda se komaj zavedajo svoje in duše otrokove. Zato bodita dušeslovje in pouk v vzgoji prva in najvažnejša predmeta na gospodinskih in materinskih šolah.

Vsem onim, ki nimajo vpogleda v učne načrte gospodinskih in kmetijsko-gospodinskih tečajev in šol, zapišem tukaj predmete, ki se danes že povečini goje, da vidijo potrebo in dobroto takega pouka.

Gospodinjstvo: gospodinski računstvo in knjigovodstvo, kuhanje, kemija in redilnost živil, o hranitbi (zdravih in bolnih dojenčkov).

njena mesta največ uradniških glasov ob priliki volitev. Jasno je pa, da tisti, ki so predlagali to razvrstitev v draginjske razrede in se pri tem niso ozirali na mežiško in dravsko dolino — ne poznajo delo in težkoga položaja učiteljstva in uradništva v severnih obmejnih krajih naše države.

V enem, kakor v drugem slučaju, je to javen državni, narodni in socialni škandal, da se je moglo prezreti našo severno mejo. Prepričan sem, da bo imelo te posledice. Konstatiram samo, da je vsak učitelj v mežiški dolini dobesedno narodni mučenik še iz časov bivše Avstrije. Vse učiteljstvo mežiške doline se je ubijalo v narodno-propagandnem delu na Koroškem, za časa plebiscita. Delo, ki ga vrši danes uradništvo v mežiški dolini, v šoli in izven šole je v narodnem pomenu najvažnejša pridobitev, vzdržuje naval germanizacije, ki bi lahko preplavil del Slovenije. Vsak delavec, na kateremsihodi polju, pa bo vedel, koliko gnetljivih žrtev se more doprinesti predno se izvrši kaka ideja.

Sumiti moramo, da dotični faktorji, ki so predlagali in udeležili to uredbo, ne poznajo mežiške in dravske doline in njenih nujnih potreb, ali jim je pa dotično uradništvo antipatično, ker mogoče ni v njihovi stranki.

Druge naše državne meje, tako kraje ob Primorju kakor tudi v Prekmurju, so uvrstili v dva draginjska razreda višje, kakor pa pokrajine ob severni meji. Kakšni razlogi so vedli odgovorne faktorje do tega, da so to storili in pri tem izpustili najvažnejšo severno mejo — to je nam popolnoma nejasno.

Ako bi se tudi gledalo samo na življenjske potrebe pri razdelitvi krajev v draginjske razrede, bi morala mežiška in dravska dolina priti v razred v katerem je Ljubljana. Mežiška in dravska dolina je izrazito industrijski kraj, je povrhu še od centrov najbolj oddaljen in je raditega draginja za 5 do 10% višja, kakor je pa v Mariboru ali pa v Ljubljani. Živež, ki se v jako majhni meri producira, po navadi ni dostopen uradniku v teh krajih, ker ga porabi producent sam in ga mora povečini producent sam kupovati. Drugi del potrebščin pa se za višjo ceno iztihotapi preko granice.

Jasno je, da bo dala ta razdelitev v draginjske razrede povod, da bodo najboljši uradniki, navdušeni poštenovalni delavci izven šole, silili in dosegli, da bo do nastanjeni v mestih in trgih, kjer bodo dobili za manjši trud večjo nagrado. Umevno je, da uradnik v mestu ni vprežen v delo izven urada v korist državi, ker so ti kraji naseljeni od izobražencev. Uradnik v mestu, kot posameznik, sploh niti ne pride v poštev pri zunanem delu izven urada, pač pa učitelj na deželi, ki more biti organizator in duševni vodja. Uradnik v mestu ima pa tudi priliko si pridobiti postranski zaslužkov, medtem ko naj uradnik na deželi doprinaša samo žrtve. Ako pusti uradnik na deželi svojo deco šolati, ga stane to ogromne vsote, uradnika v mestu pa razmeroma jako malo.

Moja želja je, da bi se učiteljstvo, kakor vse ostalo uradništvo združilo in zahtevalo od svojih organizacij, da se jim popravi storjeno krivico in da zadoščenje za zapostavljenje in nepriznanje njihovega dela izven urada. Omenjeno željo pa ne izrekam raditega, da bi bil sam deležen tistih dinarčkov, za katere sem trenutno prikrajšan, ker je skoro sigurno, da bom odstopil iz vrst državnega uradništva, temveč gre se za princip, da zahte-

Sivanje: izdelovanje enostavnega perila in obleke. Krpanje.

Pranje: snajenje in čuvanje obleke in perila.

Gojitev stanovanj.

Nauk o ekonomični izrabi časa, materiala in prostora.

Zdravstvo: gojenje zdravja, strežba bolnikom, prva pomoč v nezgodah. Gojenje dojenčkov.

Gojenje domače umetnosti (ročna dela, petje).

Obdelovanje vrta in gojenje cvetic. Živoreja.

Vzgoja značajev se pri vsem tem rada prezre, ali pa se prepušča priložnosti, a že stari Sokrat je uvidel, da se čednost zamore učiti. Zato bi bilo v svrhu obče prosvete želeli, da se dekletom sistematično na filozofsko - etični podlagi podajajo norme in inicijativa k samovzgoji in samokritiki kot nekaj kažipot za življenje in zakon! **Regina Gobec.**

vamo mi „Hlapci Jerneji“ plačo za svoje delo v isti meri, ki nam gre. Sinekure naj obstojajo in naj se delajo, nikakor pa ne smejo biti sankcionirane potom zakona ali odredbe.

Učiteljstvo in Ferijalni Savez.

Tri leta že obstoji udruženje vseh srednješkolskih in visokoškolskih dijakov ter profesorjev, ki si je stavilo nalogo, organizirati v velikih počitnicah potovanja po vseh pokrajinah naše širne domovine in s tem omogočiti svojim članom in članicam spoznavati krasoto naše domovine, naš jugoslovanski narod in prilike v raznih pokrajinah. To je „Ferijski Savez“.

Ferijski Savez je kulturna nadstranarska ustanova, katera temelji na principu narodnega jedinstva. Sedež centra je v Beogradu, podružnice pa ima na vseh univerzah in srednješkolskih zavodih naše kraljevine. Ferijski Savez priobavlja svojim članom olajšave in popuste na vseh državnih železnicih (75% popust), parobrodih, pri planinskih kočah, pri razgledovanju tvornic, rudnikov itd.

Po vseh mestih, kjer obstojajo podružnice se ustanavljajo svratišča (t. j. nekaki hoteli Ferijalnega Saveza), kjer dobe člani brezplačna prenočišča, eventuelno tudi hrano, člani dotičnega mesta so pa na razpolago došlim potnikom F. S. kot vodniki. Poleg tega nudi Ferijski Savez svojim članom še mnogo drugih ugodnosti.

Ferijski Savez uživa vsestransko podporo pri meščanstvu, kakor tudi pri državnih in vojnih oblastih. Kongres delegatov vseh podružnic, ki se je sestel in zboroval v Sarajevu v dneh 3., 4. in 5. avgusta 1921. je pokazal lepo razumevanje in enodušnost, in se odločil, da Savez še bolj razširi delokrog svojega delovanja in da še bolj okrepi organizacijo. Na omenjenem kongresu se je zatorej sklenilo tudi učiteljstvo pritegniti k Ferijalnemu Savezu in mu omogočiti potovanja in naučne ekskurzije širom naše ujednjene domovine ter tako omogočiti vzgojiteljem naše mladine vpijati v sebe vse vtise od Triglava do Ohrida, od sinjih valov jugoslovanskega morja do modrih valov široke Donave. Vsi ti vtisi, doživljaji in spoznanja, ki jih bodo utrdili v ljubezni do naše velike in svobodne zemlje, pa naj jim potem služijo praktično pri pouku zemljepisja, domoznanstva itd.

Kongres je izdelal posebna pravila, ki omogočajo učiteljstvu ustanavljanje lastnih organizacij Ferijalnega Saveza. Ustanovite zatorej povsod „Mesna udruženja Ferijalnega Saveza“, ki nudijo učiteljstvu vse društvene ugodnosti. Pripravljalni odbori naj se obračajo glede pojasnil direktno na: Glavno poverništvo „Ferijskega Saveza“ u Beogradu II., Beogradska gimnazija — Poenkarcva ulica.

Iz Jugoslavije.

UČITELJSTVU, KI BO DELALO NA IZPREMEMBI RADOJEVIČEVEGA NAČRTA ŠOLSKEGA ZAKONA.

Naše delo pri izdelavi šolskega zakona mora biti sistematično. Nič z manjšo vnmemo se nimamo lotiti točk, ki se tičejo šolstva, kakor onih, ki se tičejo naših stanovskih zadev. Vedeti moramo pri izdelavi, da izdelujemo zakon za desetletja in ne za dobo par let.

Ne zadoščva pa, da imamo pred seboj le Radojevičev načrt, ker v njem morda česa manjka, kar imajo drugi načrti. Zato je neobhodno potrebno, da pregledamo točko za točko v drugih načrtih in vnesemo dobre določbe iz njih v Radojevičev načrt, če jih ta že ne vsebuje. V poštev pride v tem oziru posebno načrt, ki ga je izdelala „Zaveza jgsl. učit. v Ljubljani“ in je bil objavljen v 23. števu. Uč. Tov. z dne 10. jun. 1920. in načrt, ki so ga izdelali zastopniki UJU in je bil objavljen v 60 do 71 števu. „Narodne Prosvete“. Poleg tega je potreba pa preiti tudi točko za točko našega starega šolskega zakona in vnesti dobre določbe, ki jih vsebuje stara zakonodaja, tudi v nov načrt. Potrebno bi bilo, da se oglašijo tudi poznavalci šolskih zakonov drugih narodov in držav ter primerjajo šolske zakone drugih držav z našim načrtom šol. zakona ter predlagajo morebitne dobre določbe, da jih vnesemo v naš zakon. Prezreti ne smemo dr. Lončarjeve in Gangl-Fleretove brošure o reformi šolstva, kjer je označeno naše stališče in stališče moderne šolske reforme sploh; pregledati je te brošure stran za stranjo in primerjati novi načrt, če odgovarja tamošnjim načelom.

Načelna obravnava je potrebna še pred podrobno. Pri vsem našem delu pa

ne smemo pozabiti, da vsaka določba tujih zakonov tudi ni primerna za naše razmere in potrebe. Zato se nam zdi pogrešeno, če ne bo ministrstvo prosvete zadostno zaslišalo za mnenje tudi prosvetnih referentov posameznih pokrajin, ki bi s pomočjo anket šolskih strokovnjakov ugotovili, koliko odgovarja načrt šol. zakona tudi krajevnim prilikam in potrebam posameznih pokrajin, ter kaj bi bilo še potrebno vstaviti, da bomo z ozirom na krajevne potrebe lažje dosegli naš skupni prosvetni smoter v bodočnosti, potom šolskega zakona. Le taka izdelava šolskega zakona bi bila temeljita in zmožna ustvariti nam za nekaj desetletij dober zakon!

Referente okrajnih učiteljskih društev opozarjamo, da se pri delu na šolskem zakonu ozirajo na gorenja navodila; okrajna učiteljska društva naj pošljejo tudi poznavalce tujih šolskih zakonov in jih naj naprosijo, da pregledajo novi načrt z ozirom na nje. Delo naj se pospeši in naj se čimprej pošljejo izpreminjalni in dopolnilni referati v Ljubljano, ker ima poseben odbor centra še mnogo dela potem z enotno redakcijo načrta, s prestavo in propagando, da prodremo z našimi načeli tudi izven Slovenije in da se zainteresira tudi parlamentarne kroge za moderno smer šolske zakonodaje. Žrtvujmo delo in čas sedaj v prvi vrsti temu vprašanju — rok je kratek!

Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

— **Upokojitev tov. Mih. M. Stanojeviča.** V drugi števi. Narodne Prosvete čitamo vest, ki nas je prav nemilo dirnila, da je namreč naš tov. Mih. M. Stanojevič upokojen. Tovariš Stanojevič je referent v ministrstvu prosvete v Beogradu. Njegova upokojitev se nanaša na redukcijo uradništva. Žal nam je in obžalujemo, da je ministrstvo upokojilo ravno tov. Stanojeviča, ki vživa izredne simpatije učiteljstva vseh pokrajin naše države in ki ga visoko čislamo zaradi njegove izredne marljivosti, inteligence in velikih zaslug, ki jih ima za našo organizacijo, stan in šolo. Tov. Stanojevič je urednik našega pedagoško znanstvenega glasila UJU „Učitelja“; on je član Glavnega odbora UJU; posebno velike zasluge si je pa stekel pri delu na načrtu šolskega zakona, ki so ga izdelali zastopniki UJU v Beogradu na anketi. Kot mož povsem modernih nazorov je z veliko vnmemo poročal o učiteljskem načrtu šol. zakona na I. drž. skupščini UJU v Zagrebu. Tov. Stanojeviča bomo pogrešali tembolj sedaj v ministrstvu prosvete, ko bo potrebna korektura in izprememba Radojevičevega načrta šol. zakona, ki bo potreben še temeljite remediume, predno se bo samo približal načrtu in nazorom šol. zak. UJU, ki jih je zastopal tov. Stanojevič v Zagrebu. V interesu UJU bi bilo, da bi tov. Stanojevič ostal v sedanjem trenutku na svojem mestu; pričakujemo pa od njega, da bo kljub temu kot član Glavnega odbora UJU uveljavil naša načela v načrtu zakona, ker uživa polno naše zaupanje.

— **Navodilo za dopisnike Učit. Tov.,** ki smo ga objavili glede poročanja o društvenih zborovanjih, izpopolnjujemo v toliko, da opozarjamo na današnje poročilo iz seje ožjega sosveta UJU, naj poročevalci o posameznih poglavjih tudi v svoja poročila napravijo primerne podnaslove, ki označujejo vsebino odstavka. To napravljamo društvena poročila preglednejša in zanimivejša.

— **Prekmurski milje.** Prav po ključu mi je prišla v roke 10. „numera“ v Pešči izhajajoče „Domovine“ z dne 22. septembra l. I. Našel sem te-le cvetke v omenjenem listu: „ — Na naš stan (prekmurski) se ta molitev tudi gliha s tem razločkom, kaj mi ne od Taljanov, nego od Krajncov trpimo i želemo se osloboditi. Pri nas trpi s petami klačijo vse, ka je nam drago i sveto. Naš lepi jezik so dš stirali s šol naši i prisiljavajo, nas svoj, pred nami nerazmeti jezik gučati. Vkras so nam zeli šole, pregnali čestnike (uradnike) naše i že se vtičejo v cerkevna dugovanja v vučenje s. vere naše navuk. Ta so zbrisali pravice — navade — spomenke naše — oskrunili nastave — kratijo nam naše narodno razveseljavanje, spevanje naše i prisiljavajo na nas priteziti svoj kranjski rešetarski obraz.“ — — — zakaj ne oslobodite vaši lastniovno brati gor! Zakaj ste nas tihine? Šli oslobajat? Hja, tam (Talijanom nasproti) bi krv trbelo točiti, to je pa ne vaša jakost! Vi ste samo z lampami (go-flo) junaški i z rečmi se nadiivate.“ — „Vaši bratje pod Taljanmi majo tudi slo-

* Vsak Slovenec, ki ni Prekmurec, je Prekmurcem „rešetar“.

venske šole, majo v svojem jeziku pisane novine, časopise i donok se tožijo, vi pa esče nam naš jezik branite gučati? — „Vi tak pravite, ka ste vi „osloboditelje“ — „rešitelje“, mi pa tak pravimo, ka ste vi „colaske“ pa „rešetarje“, vi tak pravite, ka ste nas od robstva „rešili“, mi pa tak pravimo, ka ste nas v najhujšo robstvo „vrgli“, vi tak pravite, ka ste vi naš brati, mi pa tak pravimo „vrag“ je vaš brat, ne mi.“ — „V ogrski orsag (državo) pošilja Prekmurjski Glasnik tiste, šteri se me ne vidijo. Perse to bi dobro bilo za njega, ču bi vsi oni, kem se jugoslovsko ravnanje ne vidi, prekšli v ogrski orsag, ar bi te naša krajina pravna gratala i oni bi za krajinski pečn z velkov radostojov prekoželi svoje listvo. Ali mi tak mislimo, ne je daleč cajt, gda do oni ši ta, odkec so prišli, na visike krajnske planine i tam do si zdihavali od lepoga „Prekmurja“. Prosim, to so samo nekatere etvke iz ene same „numere“ omenjenega lista, a mislim, da kdor pregleda te, spozna prekmurškemu miljeju glavo in srce. Draginja, kot nikjer, do železniške postaje — pa saj za nas pridejo v poštev pravzaprav železniške postaje šele v deveti deželi, do katerih pa ni, da bi poskušal priti vsako leto, ker je dohod predrag. V Prekmurje spada prvovrstno, vestno in narodnozanesljivo učiteljstvo, kar velja tudi za drugo uradništvo. Ako se nas v resnici za tako tudi smatra, potem se nam vrnejo dnevnice,* ako pa se nas vpošteva le kot manj vredno blago, potem pa smo za to krajino nesposobni; v tem slučaju pa proč z nami od tu v notranjščino Slovenije, magari „iz službenih ozirov“. Upam, da ne bo protestiral niti eden izmed onih, ki smo prišli od onstran Mur semkaj „s trebuhom za kruhom“, kakor pravi lepo Klekl v svojih Novinah.

X. V.

— **Poročila** sta se učiteljica Anica Kovačeva in učitelj Edmund Turnher iz Višnje gore.

— **Tovariša, ki bi imel še Učiteljskega Tovariša** s 23. avg. 1918, l. s prilogo prosimo, ako bi list lahko odstopil uredništvu Uč. Tov. in ga v ta namen poslal v Ljubljano.

— **Solarji pri Sv. Barbari St. g. pri Mariboru** so nabrali za revne ruske otroke 408 K, učiteljstvo pa za ferjalni Savez za poprav Karadjordjevega konaka 200 kron, vrhutega nad 100 lističev po 4 K za učiteljski konvikt in pedag. didakt. krožek v Mariboru. O novem letu velja razumna požrtvovalnost in stremenje za složno delovanje; tovariši(-ice), vsi za jeden smoter! Tudi ta bo dosežen!

— **Iz Konjic.** Žalostne razmere vladajo v konjiškem okrajnem šolskem svetu. Menda ga ni okrajnega šolskega sveta, ki bi bil komplet in že nad pol leta ne bi imel seje, kakor ravno „konjiški“. Pozivljamo šolsko oblast, da napravi v tem oziroma red! Učiteljstvo je že skrajno nevoljno, ker mu ni vseeno, ako leže njih prošnje, vloge šolskih vodstev itd., ki se naj rešujejo pri plenarnih sejah, nerešene ter čakajo rešitve že nad pol leta. Kakor kažejo dejstva leži krivda na predsedstvu, ki radi postranskih ozirov zavlačuje sklicanje seje, čeravno je žele nekateri člani, ki imajo zanimanje za šolske in učiteljske zadeve v okraju.

— **Tov. Hinku Klavora** je nagloma umrl na Božič sinček Milivoj. Naše sožalje!

— **Učiteljstvu v Ljubljani in bližnji okolici!** Delegatinja ameriškega Rdečega križa **Pattie Day Miller** hoče po njenem obvestilu iz Beograda našo organizacijo **okoli 18. t. m.** predavati ljubljanskemu učiteljstvu o bistvu in pomenu te institucije s posebnim ozirom na šolstvo. Čim pobimo točno obvestilo glede dneva predavanja, javimo to našemu članstvu poim dnevnikov, na kar cenj, tovariši(-ce) se sedaj opozarjamo.

— **Vsem cenjenim tovarišem in tovarišicam,** kakor tudi raznim društvom, ki so se obrnili na me zastran glasbenega dela mladinske igre „**Kralj Matjaž**“, nanašam tem potom, da so dotične glasbene točke v tisku in bodo izšle v najkrajšem času v založništvu Vilka Weixla v Mariboru, kamor se naj tudi naslovijo naročila. — **Ciril Pregelj.**

— **Jugoslovanski Matici** je darovala mladina l. m. deške osnovne šole 1500 K.

— **Iz znanega okraja.** (Premestitev pod klobukom). Predsedniku okr. šolskega sveta je bil učitelj R. hudo na poti in skušal se ga je iznebiti. Ker pa gospod predsednik iz raznih razlogov zadevo ni hotel spraviti v sejo okr. šolskega sveta,

* Prekmurje je iz teh ozirov uvrščeno tudi en razred višje pri draginskih dokladah. Uredn.

je naprosil enega svojih uradnikov — nekoga starega gospoda —, da je ta izdelal dotičnega učitelja v „Jugoslaviji“. List je sicer notico priobčil, priobčiti pa je moral nekaj dni za tem tudi popravek učitelja, kjer so bile vse trditve ovržene. (Tisti uradnik pač ni bil točno informiran!) — Ni trajalo dolgo, pa je bil dotični učitelj od višjega šolskega sveta premeščen. Premestitev se je torej izvršila zgolj na podlagi privatnih informacij na kako vplivno osebo pri višjem šolskem svetu.

Naši šolski odri dobro delujejo.

— **Vurberg pri Ptuj.** (Šolski oder.) Dne 22. grudnia je imela šola božičnico, ki je obsegala dve glavni točki: Proslava lepe naše domovine in uprizoritev božičnega večera z obdarovanjem učencev.

Naši malčki so s svojim prisrčnim petjem in z navdušenimi deklaracijami pokazali, da so ponosni Jugoslovanci, ki so vredni, da se jim priredi božičnica. Zato so pa bili tudi očarani z divnim božičnim drevescem in s prekrasnimi jasticami. Med zvonjenjem mило donečih božičnih zvončkov v gramofonu se je razgrnilo božično drevesce v svojem blešku, nato se je oglašil nad jasticami samospjev „Poglejte čudo se godi“. Nastala je tajnostna tišina kateri je sledilo petje in deklaracije božičnih pesmi. Pred obdarovanjem je nad vse čustveno deklariral eden učenec: „Odprti srce, odprti roke...“

Vsi učenci so bili obdarovani z izvrstnim pecivom, ki ga je pripravila nadučiteljica soproga s sodelovanjem učiteljic. Otroci šoli naklonjenih staršev so po majhnih porcijah moke, mleka, masti, jaje, sadja nanosili toliko, da je bilo možno vseh 200 otrok obdarovati s sladkim pecivom in z božičnikom. Domači pek je daroval 100 žemelj za uboge šolarje. Učiteljstvo je oskrbelo iz lastnih prispevkov sladkor, nakit za drevesce in pripravo jastike.

Šol. vodja je med privatnimi dobrotniki šole nabral 1500 K za nakup šol. potrebnih (knjige, zvezke, pletilno volno, peresa, svinčnike, radirke), ki so se razdelile med ubožne šolarje.

Ganljiv je bil prizor po končani prireditvi, ko so obstopili starejši šolarji in njih reditelji šol. voditelja in se mu zahvaljevali za krasen užitek in darove. Hvaležno so povdarjali, da jim bo ta dan ostal v trajnem spominu.

— **Litijska šolska mladina** (Šolski oder.) priredi dne 5. in 6. januarja 1922 v Sokolski dvorani mladinsko igro „Pogumni Tonček“, pravljico v petih dejanjih s petjem. Čisti dobiček je namenjen za poravnavo dolga pri šolskih knjigah in za šolske potrebnosti.

— **St. Jurij ob juž. želez.** (Šol. oder.) Na dan sv. Štefana priredila je tukajšnja šolska mladina lepo uspelo božično slavnost. Na vzporedu so bile žive slike, deklaracije, petje ter otroška igrice „Božiček“. Obilen obisk je pokazal, kako priljubljene so pri vseh slojih take predstave. Za revno rusko deco darovali so učenci in učenke 616 K, katera vsota se je poslala pokrajinski vladi v Ljubljano.

— **Iz šmarskega okraja.** **Pristava.** (Šolski oder.) Na Štefanovo je priredilo tukajšnje učiteljstvo s šolsko mladino predstavo. Na vzporedu sta bili dve kratki otroški igri, petje, deklaracije in živa slika. Čisti donesek se uporabi za ubogo šolsko deco. Mladina in odrasli, ki so napolnili šolsko sobo, so pozorno sledili dovršenim nastopom na odru. Bilo je v resnici zanimivo opazovati to pestro življenje, ki so nam ga nudili malčki. Kako samozavestno, brez vsake bojazni so nastopali! Posebno pa se je odlikoval Mirko v igri „Kaznovani šaljivec“. Poznal se je v vsem fini okus in rutina ge. Mušičeve, ki je z otroci naštudirala uloge. Pod vodstvom tov. Goričanove je zapela šolska mladina pesmi: Božično, Slovenec sem in Lepa naša domovina. Ubrani otroški glasovi so prijetno vplivali na poslušalce. Tovarišico je stalo mnogo truda, da je dosegla tako lepe uspehe v petju. Pevske točke in deklaracije so pokazale, koliko važnost pripisuje učiteljstvo nacionalni vzgoji. Prirediteljem naj bo v bodrilo k nadaljnjemu delovanju.

Vestnik za učiteljsnike.

VABILO NA DEŽELO!

Po smrti šefovi pa je nastal prevrat. V tej dobi se je pričel tudi v naši občini širiti zloglasni „Štajerc“. Njegovi članki so bili polni gonje proti narodnim buditeljem, zlasti proti narodni duhovščini po svetopisemski resnici; udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce. Res je našel tudi „Štajerc“ precej begajočih ovnov, ki so s slastjo povživali njegovo zel po-

sebno še, dokler jih je pital z brezplačno hrano.

Ker sem postal nadučitelj, so me veljaki hoteli priučiti, kako se pleše po njihovi „viži“. Dresura se je pričela.

Razposlal sem opomine radi šolskih zamud. V nedeljo po maši se odpro vrata in predme stopi mož, s klobukom na glavi. Vprašal sem ga po namenu častnega obiska. Srepa me motreč, stopil je predme in pričel: „Kaj ste mi poslali tisti „cegele“ za otroke?“ Jaz: „Menda zato, ker otroke preredno pošiljate v šolo.“ „Otroci so naši in mi jih doma „nucamo“. Obledo jim kupite vi in jesti jim dajate, pa jih imejte vedno v šoli.“ Jaz: „Bi se vam res najbolje prileglo, da bi jaz vaše otroke oblačil in redil.“ On, v vedno milejšem tonu: „Ni dosti, da vas moramo tako drago plačevati; sedaj bi še radi od naše kazni obogateli, mi vam bomo že pomagali, saj mi tudi poznamo postave.“ Zbog take vljudnosti me je seve minila potrpežljivost. Vprašal sem se možica, kje želi najhitrejšega izhoda iz sobe, pri oknu ali pri vratih. Na to vprašanje mi sicer ni odgovoril, nač pa je naglo, brez pozdrava, kakor je brez njega prišel — izginil pri vratih, ko je zagledal gorjačo v moji roki. Ker je sam pri odhodu menda pozabil, kje je kljuka, sem se vrata za njim zaprl in prvo delanje je bilo končano. Zunaj stoječi, ki so v duhu prisostvovali prizoru in poslušali ljubeznjiv pogovor v sobi, so se menda pa prepričali, da imam precej trdo glavo za priučenje njih „viže“. Nadaljno proceduro so ustavili.

Da se je pa pričelo delovanje med ljudstvom, je povzročil tale slučaj.

Bilo je pozno pomladi. Pri sosedu opazim nenavadno vrvenje. Ženske v jok, moški v stok. Pogledam tja in opazim, da je naperjalo lepo sosedovo kravo. Ker sem se prepričal, da so vse umetnosti navzočih brezuspešne, sem vzel požiralo cev, ki mi jo je podarila Kmetijska družba in sem šel k sosedu. Ko sem povedal kaj nameravam, me je hkrati pogledalo do 10 začudenih obrazov, ki so izražali Tomaževo neverjetnost. Ker ni bilo druge pomoči, mi je sosed, ne s prevelikim zaupanjem, dovolil poizkus. Sreča je bila na moji strani, poizkus se je popolnoma obnesel. S tem je bil led prebit, zaupanje je rastlo.

Koprivčev Žane si je zlomil nogo. Šli so v K... po zdravnika. Ker je bil pa ta poslanec, so zvedeli na žalost, da je odšel na Dunaj v „Reichsrat“.

Kaj sedaj? Pomagati si starši niso znali. Domislili so se, da bi mogoče učitelj tudi otroku pomagal, ker je rešil sosedu kravo. Poslali so po mene. Obvezal sem dečka za silo, mu uravnal nogo in pripeljali so ga srečno v 6 ur oddaljeno bolnico.

Rane obvezavati in ustavljati prevročo kri, sem imel večkrat prilžnost o „žeganju“.

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

— **k Slovenska šolska Matica.** Publikacije za l. 1921. so dotiskane. Vsak društveni dobi trije knjig in sicer: Pedagoški Zbornik (164 str.), uredil dr. K. Ozvald. — **Telovadba.** II. del (s 47 slikami in mnogimi načrti — 112 str.), spisal dr. Pivko in prof. Schaup. — **Posebno ukoslovje pouka v elementarnem razredu osnovnih šol** (76 str.), spisal Fr. Fink. Poleg teh knjig dobi vsak tudi „Letno poročilo“ t. j. imenik članov, seznam knjig itd. P. n. poverjenike iz naslednjih okrajev prosimo, da vpošljejo do 15. t. m. imenik članov in sicer: Krško, Logatec, Marenberg, Maribor - mesto, Ormož, Šoštanj. Zamudniki ne bodo tiskani v „imeniku“. Na naročila brez denarja se odbor ne ozira; tudi položnice ne razpošilja posameznikom, ampak edino le poverjenikom.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

II. seja ozjega sosveta UJU poverj. Ljubljana, dne 17. decembra 1921.

Naše stališče v razmerju do pragmatike javnih nameščencev.

Poverjenik poroča, da je poslalo več društev dopise v zadevi poslovanja anket glede splošne uradniške pragmatike. Nekatera društva navajajo, da so se njihovi člani udeležili uradniških shodov, na katerih je poročal poslanec prof. Reisner, ki je izjavil, da se učiteljskemu zrelostnemu izpitu ne namerava priznati enakovrednosti z zrelostnim izpitom ostalih srednjih šol (gimnazij, realk itd.). — Ozji sosvet odločno povdarja neomajno stališče slovenskega učiteljstva glede priznanja enakopravnosti zrelostnega izpita učiteljskega.

teljišč z onim ostalih srednjih šol, pravice, ki jo je učiteljstvo uživalo že doslej. Tudi sedaj, ko je na vidiku osnovenje splošne uradniške pragmatike, poverjenstvo ni nikdar zanemarilo svoje dolžnosti in je opetovano opozorilo na naše učiteljske zahteve centralo v Beogradu, odkoder smo tudi zaprosili osnutek pragmatike. Začetkom decembra, čim smo poznali za omenjene trditve na uradniških zborovanjih, smo se takoj obrnili na UJU v Beograd, odkoder pa se ni odgovorilo. Na zagrebški skupščini se nam je zagotovilo, da sta v anketi za uradniško pragmatiko dva učitelja. — Ozji sosvet sklepa, da se odpošlje deputacijo k poslancu prof. Reisnerju, ki naj izjavi, odkod ima podlago za svoje trditve. Zajedno se priporoča o predmetni zadevi zainteresirati našo splošno učiteljsko javnost v državi potom Narodne Prosvete.

Šolski uradni list.

Učit. društvo za kočevski okraj pošilja dopis v zadevi uvedbe „Šolskega uradnega lista“, kjer naj bi izhajale vse naredbe, tičoe se šolstva, takoj, ko pridejo v veljavo. Sedaj dobiva učiteljstvo povečini naredbe, ki so velike važnosti, ali prepozno, ali pa sploh ne. Tudi ni sedanjji „Uradni list“ dostopen vsemu učiteljstvu. — Tov. poverjenik pojasni, da je v tej zadevi že večkrat posredoval pri učni upravi, kjer pa so imeli vedno pomislike, češ, da bi bil tak list predrag. Na predlog tov. Luznarja se sklone, poslani tozadevno vlogo na viš. šol. svet, naj uvede šol. ur. list, ki naj bi izhajal kot priloga Učit. tov., kadar bi se nabralo toliko snovi.

Privatne šole.

Ptujsko učiteljsko društvo se obrača proti privatnim, zakotnim šolam, kamor pošiljajo ptujski Nemci svoje otroke, ker jim duh javnih šol ne prija in se čutijo še vedno vzvišene nad Slovenci. Ker ni mogoče kontrolirati, ali se vrši pouk na teh šolah v jugoslovanskem duhu, se poziva naučna uprava, da jih nemudoma zapre. V tem smislu se odpošlje vloga na viš. š. svet.

Povišanje draginskih doklad, dnevnice, nabavni prispevek.

Več. okr. društev poroča o naravnost obupnem stanju in katastrofalnem položaju članstva, iz katerega je edini izhod nujna takojšnja in izdatna pomoč. V to svrhu naj se čimprej zvišajo draginske doklade (dnevnice) ter izplača primerni nabavni prispevek. Sklene se na to ponovno opozoriti glavni odbor. Na predlog tov. I. Dimnika se hoče zainteresirati o tekočih zadevah glavni odbor in časopisje (Nar. Pr.) s članki v srbohrvaščini.

Nabavljalne zadruge.

Okraj. društva: celjsko, konjiško, savinjsko itd. urgirajo, kaj je s pričetkom poslovanja nabavljalnih (potrošniških) zdru. Povečini so vsa društva za vrnitev odtegnjenih zneskov, nadaljno odtegovanje naj se pa ukine. V tem smislu se izjavi tudi ozji sosvet.

Bolniška biagajna učiteljstva, pogrebno vprašanje, zdravljenje učiteljstva v državnih zdravstvenih institutih.

Predsednik ljubljanskega učiteljskega društva je predaval o teh točkah dne 10. dec. 1921. v društvu. Predavanje je bilo priobčeno v stanovskem glasilu. — Ozji sosvet izjavlja, da je o ustanovitvi učiteljske bolniške biagajne naša organizacija že razpravljala svoječasno na celjskem zborovanju Zaveze in so se ob tej priliki tudi sestavila pravila. A čim je prišlo do določitve višine izplačil, prišli smo vedno na mrtvo točko. Ozji sosvet podpira tudi nadalje tako stremenje in sklone, naj pride predlagatelj na prihodnje zborovanje širjega sosveta s konkretnimi predlogi. — Ozji sosvet je odločno proti razpustu obstoječega društva „Samopomoči“ (naša gospodarska institucija za nakazilo podpore v slučaju smrti), ker ne moremo posegati v delokrog društva, ki je samostojno in baš sedaj je pričakovati z izpremembo pravil in raztegnitve na vso državo najlepšega razvoja. Nasprotno poziva ozji sosvet vse učiteljstvo, da se oklene naših starih, že obstoječih gospodarskih institucij, nikakor pa ne kaže, jih podirati z ustanavljanjem novih, ki služijo istemu cilju. — **V zadevi zdravljenja učiteljstva v javnih bolnišnicah in kopališčih** se ugotovi, da kot nima nobena druga kategorija uradništva ugodnosti, tako tudi učiteljstvo ne. O stvari se je že interveniralo, sklone se, da se napravi še enkrat tozadevna vloga na ministrstvu prosvete in za narodovo zdravje. — Kar se